

que ergo incaute præsumptiosus¹, fuste vel gladio, seu quocumque ictu percutere aliquem iratus voluerit, vel percusserit, et tunc idem præsumptor ab eo quem percutere voluit, ita fuerit percussus, ut moriatur, talis mors pro homicidio computari non poterit, nec caluminiam patietur², qui præsumente percusserit: quia commodius erit irato viventem resistere, quam sese post obtutum ulciscendum relinquere. Ille sane, qui prior contra quemlibet iratus eduxerit gladium, quemlibet non percusserit, X. tamen solidos ei, quem percutere voluit, pro præsumptione sola dare cogendus est.

VII. Flavius Recesvintus Rex³.

Si servus ingenuo fecerit contumelium⁴.

Quamvis idoneus servus personæ nobili et industri nullatenus indebit contumeliosus⁵, aut præsumptiosus, aut seditosus existere præsumat: quod si fecerit, XL. flagellarum ictibus⁶ addicatur coram iudice. Servus autem vilior L. flagellarum ictibus⁷ verberetur. Certe si eadem persona, ut sibi fieret contumelium, servum prius excitaverit alienum, sua negligentiæ deputet⁸, quod⁹ oblitus honestatis et patientiae, quod me-rebatur, exceptit.

VIII. 10 Antiqua. Si ingenuus inge-nuum percutiat.

Si quis ingenuus ingenuo vulnus infixerit¹¹, ita ut continuo qui vulneratus fuerat, moriatur, percussor pro homicidio puniatur: et si qui percuterat, statim non extinguitur, percussor deputetur in carcerem, aut certe sub fideiussore habeatur: et si evaserit vulneratus, pro sola præsumptione det ei solidos XX.; aut si non habuerit unde componat, CC.¹² flagella publice extensus accipiat. Extra hoc compositionem vulneris implere cogatur, sicut a iudicibus fuerit astimatum.

V. TITVLVS DE CÆDE ET MORTE HOMINVM.

I. *Si quis nesciens occiderit hominem.*

II. *Si quis hominem, dum eum non videt, occi-derit¹³.*

III. *Si quis impulsus occidat hominem.*

IV. *Si quis alterum percutere volens, alterum occidat hominem.*

¹ Lind. presumptiosus.

² Legion. y Lind. patiatur.

³ Legion. añade: Antiqua. Card. Fls. Chds. R. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁴ Lind. contumeliam.

⁵ Legion. Card. Toled. got. S. J. R. y Lind. contume-liosus aut seditosus.

⁶ Legion. y Lind. verberibus coram iudice subiacebit.

⁷ Legion. verberibus adicetur.

⁸ Lind. imputet.

⁹ Legion. y Lind. qui.

¹⁰ Toled. got. sin autor ni nota.

¹¹ Legion. y Lind. infixerit.

¹² Legion. C. flagella suscipiat.

¹³ S. J. R. sin autor ni nota.

¹⁴ Toled. got. necem.

¹⁵ Legion. Fls. Cindus. Rex. Antiqua. S. J. R. An-tiqua.

¹⁶ Legion. iudicibus.

¹⁷ Toled. got. Legion. S. J. R. y Lind. servum pro culpa

tradere non moretur.

¹⁸ Legion. Antiqua.

¹⁹ Legion. Fls. Cinds. R. Antiqua. Toled. got. sin autor ni nota. Lind. FLS. GLS. CHDS. Rex.

V. *Si homo exorta cæde moriatur.*

VI. *Si dum levis iniuria infertur, homicidium committitur.*

VII. *Si iocans aut indiscretus²⁰ occidat ho-minem.*

VIII. *Si quis per incautam disciplinam occidat hominem.*

IX. *Si ingenuus servum casibus præscriptis oc-cidat.*

X. *Si servus ingenuum casibus præscriptis oc-cidat.*

XI. *Si homo voluntarie²¹ occidat hominem.*

XII. *Ne domini extra culpam suos servos oc-cidant, et si ingenuus occidat inge-nuum.*

XIII. *Ne liceat quemcumque servum aut ancil-lam aliquo membro²² truncare.*

XIV. *Vi homicidiam cunctis liceat accusare.*

XV. *Quod et proximis et extraneis homicidiam conceditur accusare.*

XVI. *Si homicida ad ecclesiam configiat.*

XVII. *De parricidiis, et eorum rebus.*

XVIII. *De his qui proximos sanguinis sui oc-ciderint*

XIX. *Si a proximo sanguinis casu proximus oc-cidatur.*

XX. *Si servus servum casibus præscriptis oc-cidat.*

XXI. *De his qui animas suas periurio neca-verint aut occiderint.*

I. Flavius Recesvintus Rex⁴.

Si quis nesciens occiderit hominem.

Quicumque nesciens hominem occiderit, et nullum contra eum odium habuerit, iuxta domini vocem reus mortis non erit. Non enim est ius. illum homicidæ damnum aut poena percutiat, quem voluntas homicidii non cruentat.

II. Flavius Cindasvintus Rex⁶.

Si quis hominem, dum eum non videt, occiderit.

Si quis hominem, dum eum non videt, stan-tem, venientem vel prætereuntem ignorando oc-ciderit; si nulla occasio inimicitiae antea cum eo fuerit, et ille nolens homicidium admiserit, at-que ante iudicem hoc potuerit adprobare, se-curus abscedat.

III. Flavius Recesvintus Rex⁷.

Si quis impulsus occidat hominem.

Si quis aut casu aut re quacumque impulsus, vel præcipitus in alterum conruerit, hominem que occiderit, pro homicidio nec damnis nec poenis damnabilis erit. Si certe homo impulerit alium, cuius impulsione inlisis perimat alterum, si ille, qui impulsit, absque mala voluntate hoc fecerit, auri librae damnum habebit, quare⁸ læsionem vitare neglexerit.

IV. Flavius gloriosus Recesvintus Rex⁹.

Si quis alterum percutere volens alte-rum occidat hominem.

Quicumque exorta lite, dum eum cum quo contendit percutere querit, alterum nolens oc-ciderit; querendum est a quo cædes exordium habuerit: et¹⁰ si ab illo, quem percussor vo-luit percutere, exortam cædem esse constiterit, ille qui concitat litem, licet evaserit percu-sionem, quia tamen per ipsum constat homicidium esse commissum, C. auri solidos det. Ille vero qui percussit L. solidos reddat, hominis¹¹ defuncti nihilominus proximis profuturos. Ideo enim ambo damnum habebunt, quia ille volens aditum mortis dedit, iste nolens mortem iniecit.

V. Flavius Recesvintus Rex¹².

Si homo exorta cæde moriatur.

Si homo¹³ exorta cæde ad faciendam pacem quicunque ingenuus advenerit, et eum percu-sione litis mori contigerit, atque ille qui per-cussit, aut suo sacramento, aut testibus numero et¹⁴ dignitate idoneis adprobare potuerit, quod hoc ut fieret voluntatis eius non fuit; quia percussor nec percutere nec occidere voluerit, libram tantum auri parentibus persolvat occisi. Similiter et quacumque vulnus tali casu fieri provenerit, tertiam partem compositionis, qui

⁸ Legion. quia.

⁹ Legion. Antiqua. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

¹⁰ Card. et dum cognitum evidenter extiterit, a quo cædes initium sumpsit, ille qui concitat litem, licet eva-serit percuSSIONEM mortis, quia tamen &c.

¹¹ Lind. reddat, defuncti &c.

¹² Legion. Fls. Recaretus Rex. Antiqua. Card. Fls. Chds. Rex. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

¹³ Legion. Card. Toled. got. y S. J. R. Si exorta.

¹⁴ Legion. aut.

percussit, exsolvat, quia mors eius inulta esse non debet, qui pacis præmium ut conferret advenit.

VI. Flavius Recesvintus Rex¹.

Si dum levis iniuria infertur, homicidium committatur.

Si dum quis calce vel pugno, aut quacumque percussione iniuriam conatur inferre, homicidii extiterit occasio, pro homicidio puniatur.

VII. ² Si iocans aut indiscretus occidat hominem.

Quicumque incautus aut indiscretus, aut iocari volens, aut in multitudinem cuiuscumque rei ex improviso ictu noxio³ mittens percussisse atque occidisse quempiam videatur, quem aut sacramento aut testibus convictum fuerit, quia id disposito malitia⁴, aut nocendi voluntate commissum non fuit, non quidem erit percussor vel homicidio infamis, nec⁵ morte damnabilis; quia mortuum voluntarie non occidit. Quare⁶ tamen indiscrete percussit, nec vitare casum⁷ studuit, libram auri proximis occisi persolvere procurabit, et L. flagellorum ictibus vapulabit.

VIII. Flavius Recesvintus Rex⁸.

Si quis per incautam disciplinam occidat hominem.

Quemcumque discipulum, vel in patrocinio aut in servitio constitutum⁹, a magistro, patrono vel domino competenti et discreta disciplina percussum fortasse mori de flagello contingat, quem nihil ille qui docet, aut corripit in hunc invidie aut malitia habuerit, qui cecidit, homicidio nec infamari poterit, nec adligi. Quia dicente Dei sacra scriptura: qui disciplinam abicit, infelix erit.

¹ Legion. Card. S. J. R. Lind. Antiqua. Toled. got. sin autor ni nota.

² Legion. FLS. RCDS. Rex. Antiqua. Card. y Lind. Fla. Gl. Rcs. R.

³ Legion. noxiun. Card. y Lind. noxiun admitema.

⁴ Lind. malitia spiritu.

⁵ Legion. vel.

⁶ Lind. Quia.

⁷ Card. damnum.

⁸ Legion. Antiqua. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁹ Lind. constitutum, si a magistro incompetenti et indiscreta disciplina.

IX. Flavius Recesvintus Rex¹⁰.

Si ingenuus servum casibus præscriptis occidat.

Si ingenuus servum non voluntate¹¹, sed suprascriptis casibus diversis occiderit, medietas compositionis, quæ est de ingenuis constituta, erit a percussore domino servi reddenda.

X. Flavius Recesvintus Rex¹².

Si servus ingenuum casibus præscriptis occidat.

Si servus ingenuum non voluntate, sed suprascriptis casibus diversis occiderit, eam compositionem exsolvat, quam de ingenuis casu occidentibus superior sententia taxat. Quod si dominus pro servo componere noluerit, mox servum tradere oportebit.

XI. Antiqua. ¹³ Si homo voluntario occidat hominem.

Omnis homo, si voluntate non casu occiderit hominem, pro homicidio puniatur.

XII. Flavius Cindasvindus Rex¹⁴.

Ne domini extra¹⁵ culpam suos servos occidant, et si ingenuus occidat ingenuum.

Si criminis quisque reus, vel nefandi consilii socii nequaquam debet indemnus relinquiri, quanto magis qui ex studio malitia temeranter homicidium dinoscitur perpetrasse? Ideoque, quia sæpe præsumptione crudelium dominorum extra culpam¹⁶ servorum animæ perimuntur, extirpari decet hanc omnino licentiam, et huius legis ab omnibus perenniter adimpleri censuram: scilicet ut nullus dominorum, dominarumque servorum suorum vel ancillarum, seu qualiumcumque personarum, extra¹⁷ publicum iudicium quandoquidem occisor existat. Sed si tale servus vel ancilla, seu quicunque crimen admiserit ex quo possit mortis debitam damnationem

¹⁰ Legion. Antiqua. Emilian. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

¹¹ Legion. voluntarie, sed præscriptis.

¹² Legion. Antiqua noviter emendata. Toled. got. sin au tor ni nota.

¹³ Toled. got. sin autor ni nota.

¹⁴ Legion. Antiqua noviter emendata. Toled. got. sin au tor ni nota.

¹⁵ Card. sine culpa.

¹⁶ Legion. S. J. R. y Lind. extra discussionem publicam.

¹⁷ Card. y Toled. got. extra culpam.

excipere¹, confestim dominus eius, vel accusator iudici loci illius ubi hoc exortum fuerit, aut comiti, vel duci publicare non differat; et agita discussione, dum manifestum crimen patuerit, seu a iudice, seu a proprio domino, mortis² quam meretur, sententiam reus excipiat. Ita tamen, ut si reum iudex occidere noluerit, mortis eius sententiam scriptis decernat, et utrum interficere eum dominus eius, an vitam servare voluerit, in eius potestate consistat. Sane si servus vel ancilla casu³ pestifero resultans dominis suis, seu gladio vel lapide, sive quocumque ictu dominum dominamve percusserit, vel percutere conatus fuerit, et domini se cupientes defendere, statim in eo furore servum aut ancillam occiderint, nullatenus ad satisfactionem tenendi sunt homicidi: si tamen res⁴ taliter gesta probabilis fuerit, hoc est, et per testimoniū vel iuramentum servorum vel ancillarum, quos interfuisse constiterit, et per sacramentum eius qui talia gesserit. Nam si ex dispositivo malitia servum suum vel ancillam, seu per se sive per quemlibet extra publicum⁵ examen occidere quicunque præsumperit, notatus infamio testificare ei ultra non sit licitum, et propter ardentem hæreditatem vicinioris gradus accessionem⁶ indulget. Qui vero alienum servum vel ancillam ex deliberatione sua voluntatis occiderit, vel occidendum præceperit, duos eiusdem meriti servos seu ancillas occisorum dominus de facultate homicidæ consequetur est⁸: homicida tamen secundum superiorem ordinem perennis exsilia poenam indubitanter obtineat⁹. Nam si dominus fortasse vel domina, in ancilla, vel servo, tam proprio quam extraneo¹⁰, vel incitatione iniuria vel ira commotus, dum disciplinam ingerit, quocumque ictu percutiens homicidium perpetraverit, et vel testibus probare potuerit, vel certe sacramento suam conscientiam expiaverit, nolendo tale homicidium commisso, ad huius legis sententiam teneri non poterit. Verumtamen si servi vel ancillæ, instituentibus vel consentientibus dominis, in conservis suis, vel quibuscumque personis dixerint se homicidium perpetrasse, et per exactionem tormentis foeditatem passuri sunt. Atque insuper pro-

¹ Card. y Toled. got. excipere, eumque dominus vel domina propter aliquod peccatum facinus occiderit, vel occidendum præceperit, dum hoc ad cuiuscumque iudicis cognitionem pervenerit, confestim ipse dominus dominare ad iudicium ire cogendi sunt, qualiter per probatio nem servorum vel ancillarum, sive suo iuramento confirmationem, quod tale facinus admiserint unde digni essent, mortis ultio percelli secundum saeculi ritum. Nam si ex dispositivo malitia servum suum vel ancillam, seu per se sive per quemlibet extra culpam occidere quicunque præsumperit, pro facti huius temeritate libram auri fisco persolvat, atque insuper per eam infamio denotatus testificari ei ultra non licet. Qui vero alienum servum &c.

² Así se lee tambien en el impresario de Lind. á excepcion de que en vez de extra culpam dice extra publicum examen; y en vez de per eam, perenni.

³ 2 Legion. mortem quam merentur excipiunt.

³ Legion. ausu.

⁴ Legion. res generaliter probata fuerit.

⁵ Legion. extra publicum iudicium occidere di noscitur, qui talia præsumperit perpetrasse, propter ardentam &c.

⁶ Legion. existat.

⁷ Emilian. y Legion. successionem.

⁸ Card. y Toled. got. est. Nam si.

⁹ Legion. y Lind. excipiat.

¹⁰ Legion. externo.

¹¹ Legion. domini eorum consistant.

¹² Card. quis servus occiderit servum.

¹³ Card. tradendus est.

¹⁴ Card. y Legion. oportuit.

¹⁵ Card. Legion. y Lind. et per discussionem apud iudicem talia de dominis &c.